

Microfinanțarea în Europa: Raportul studiului

Ediția 2022

Justyna Pytkowska

Rezumat executiv

Ediția din 2022 a Studiului privind microfinanțarea în Europa oferă o imagine de ansamblu a sectorului microfinanțării din perioada 2020-2021, pe parcursul și după cea mai severă fază a pandemiei de COVID-19.

Aceasta este a 10-a ediție a Studiului pentru rețeaua europeană de microfinanțare (EMN) și a patra oară când a fost realizat în

colaborare cu Centrul de Microfinanțare (MFC). Colaborarea dintre aceste două rețele permite studiului să acopere partea leului din sectorul microfinanțării europene, furnizând cea mai completă bază de date disponibilă în prezent.

Studiul a vizat 156 instituții din 30 țări și analizează date pentru perioada 2020-2021.

Principalele constatări

În ceea ce privește **caracteristicile instituționale**, majoritatea furnizorilor de microfinanțare sunt Instituțiile de Microfinanțare (IMF) nebancale (94%), care funcționează în calitate de organizații neguvernamentale (ONG-uri), instituțiile financiare nebancale (IFNB-uri), organisme guvernamentale și cooperative. În Europa de Est, microfinanțarea este furnizată în principal de cooperative și IFNB-uri, în timp ce sectorul microfinanțării din Europa Occidentală este dominat de bănci și ONG-uri. IMF-urile din Europa Occidentală sunt, de obicei, mai tinere, mai puțin numeroase și angajează mai puțin personal, dar angajează un număr mai mare de voluntari care sprijină furnizarea de servicii financiare și nefinanciare grupurilor vulnerabile.

Femeile reprezintă 63% din personalul salarizat în cadrul IMF-urilor europene, cu un număr relativ mai mare de femei angajate în Europa de Est (68%) decât în Europa occidentală (53%).

76% din IMF-uri furnizează **servicii nefinanciare: de dezvoltare a clienților și de dezvoltare a afacerilor**, în special în Europa Occidentală. În Europa Occidentală, serviciile de dezvoltare a clienților sunt cele mai puțin populare, deoarece majoritatea IMF-urilor se angajează în servicii de dezvoltare a afacerilor sau spiritului antreprenorial. În Europa de Est, un număr comparabil de IMF-uri se angajează în fiecare tip de serviciu nefinanciar, cu tendința de a oferi servicii de dezvoltare a clienților mai des, deoarece acestea oferă și împrumuturi personale și pentru locuințe și își sprijină beneficiarii în gestionarea bugetului gospodăriilor prin servicii de dezvoltare a lor.

Deși sprijinul unu-la-unu acordat în persoană este cel mai comun mod de a furniza servicii nefinanciare, 50% din IMF-uri utilizează deja canalele digitale pentru a furniza servicii nefinanciare.

După anul pandemic din 2020, sectorul microfinanțelor a revenit la **scara** sa pre-pandemică, cu un total de 1,4 milioane de creditori activi

și un portofoliu brut de împrumuturi de 4,3 miliarde EUR în 2021.

În ceea ce privește **obiectivele sociale**, incluziunea financiară rămâne principala prioritate a IMF-urilor, ilustrând o viziune stabilă pentru sector. Femeile și populațiile rurale sunt principalele două grupuri țintă. Un sfert din IMF-uri acordă, de asemenea, prioritate minorităților etnice/migranților/refugiaților, cu mai multe IMF-uri care intenționează să înceapă sau să-și intensifice angajamentul față de populațiile de migranți/refugiați în următorii doi ani. IMF-urile care angajează deja migranți/refugiați sunt în principal ONG-uri situate în Europa Occidentală. IFNB-urile și cooperativele din Europa de Est și cea occidentală sunt principalele tipuri instituționale care iau în considerare creșterea, pe viitor, a expunerii lor la migranți/refugiați. Garanțiile par a fi cea mai dorită formă de sprijin pentru IMF-urile care doresc să își sporească implicarea în sprijinul migranților, urmată de granturi pentru a sprijini furnizarea de servicii nefinanciare. 28% din IMF-uri nu au nevoie de fonduri suplimentare pentru a deservi migranții/refugiații.

În medie, IMF-urile analizate deservește o piață țintă relativ largă. Valoarea medie a expunerii, exprimată ca soldul mediu al creditului raportat la Venitul National Brut (VNB) pe cap de locuitor a fost, în 2021, de 56%.

În timp ce multe IMF-uri măsoară impactul microîmprumuturilor asupra dezvoltării clienților lor, există un număr substanțial de IMF-uri (38%) care nu urmăresc schimbările la nivelul clientului. Cel mai adesea, IMF-urile monitorizează numărul de locuri de muncă create ca urmare a investițiilor în întreprinderi (44%), numărul de întreprinderi create (32%) sau numărul de locuri de muncă susținute (30%).

În funcție de tipul împrumutului sau de cel al clientului, IMF-urile pot solicita clienților diferite tipuri de garanții pentru a-și asigura

împrumuturile. Majoritatea IMF-urilor cer ca împrumuturile să fie garantate de o altă persoană, care devine girant individual (67% din IMF-uri) sau cosemnatar (41% din IMF-uri). Activele colaterale sunt puțin frecvente și solicitate de la unii clienți, doar de către 34% din IMF-uri. Cu toate acestea, un număr substanțial de IMF-uri (35%) oferă împrumuturi fără garanții unora dintre clienții lor.

În 2021, valoarea medie a PAR30 a fost de 9,9%.¹ În funcție de tipul instituțional, băncile au raportat cele mai sănătoase portofolii, în timp ce cooperativele au avut cea mai slabă **calitate a portofoliului**. Au existat unele diferențe regionale; mai multe IMF-uri au raportat portofolii sănătoase în Europa de Est (PAR30 sub 5%) decât în cea occidentală, unde o treime dintre IMF-uri au raportat PAR30 de peste 10%.

71% din IMF-urile analizate au fost **sustenabile operational**: adică au generat suficiente venituri pentru a-și acoperi cheltuielile. Similar altor indicatori de rentabilitate, valorile Indicatorului de Sustenabilitate (OSS) variază în funcție de tipul instituțional. ONG-urile au fost cel mai adesea incapabile să fie autosuficiente din punct de vedere operațional. În Europa de Est au existat mai multe IMF-uri independente din punct de vedere operațional decât în cea occidentală.

Fondurile împrumutate pe termen lung reprezintă principala **sursă de finanțare**, ajungând, în 2021, la o valoare de 1,1 miliarde EUR. Cel mai mare volum de împrumuturi (60%) este gestionat de IFNB-uri. Depozitele pe termen lung ale clienților (0,4 miliarde EUR), atrase de cooperative, reprezintă a doua sursă principală de finanțare. În total, IMF-urile studiate au nevoie de 1,3 miliarde EUR pentru a-și atinge obiectivele în următorii doi ani. Jumătate din ele au nevoie de mai puțin de 4 milioane EUR, în timp ce cele mai mari IMF-uri caută fonduri de până la 300-400 milioane EUR.

Digitalizarea și microfinanțarea ecologică durabilă continuă să

fie două tendințe majore pe piața europeană de microfinanțare.

84% dintre IMF-uri au soluții digitale care sprijină clienții în întocmirea cererii de împrumut, gestionarea sau rambursarea unui împrumut. Mai mult de jumătate din IMF-urile au în prezent o aplicație de împrumut online. Posibilitatea de a încărca documente care susțin cererea de împrumut este a doua soluție cea mai comună, care este oferită de 51% din IMF-uri. 16% dintre IMF-uri nu au în prezent soluții digitale pentru clienți. Peste jumătate (58%) dintre instituții își ajută clienții să învețe cum să folosească soluții digitale pentru a-și accesa produsele financiare. Un astfel de sprijin este cel mai frecvent oferit în agenți, dar o treime din IMF-uri au dezvoltat canale de comunicare virtuale pentru a oferi asistență clienților.

Multe IMF-uri din Europa sunt deja angajate în tranziția ecologică și sunt pe deplin sau parțial conforme cu principiile finanțării ecologice, durabile și inteligente pentru protecția mediului. Responsabilitatea, obiectivele sau procesele de legate de mediu fac parte din strategia instituțională a aproape 40% din IMF. Deși mai puține IMF-uri (33%) își raportează indicatorii de performanță în materie de mediu, 55% monitorizează și gestionează impactul negativ al propriilor operațiuni (amprenta ecologică).

Monitorizarea impactului asupra mediului al clienților și includerea acestor date în evaluarea împrumuturilor este mai puțin frecventă (27% din IMF-uri), iar monitorizarea vulnerabilităților de mediu ale clienților este aplicată de numai 15% din instituții. 71% din IMF-urile finanțează soluții ecologice pentru investițiile clienților lor: 26% fac acest lucru prin produse de împrumut dedicate, în timp ce 45% dintre IMF-uri finanțează soluții ecologice prin împrumuturile uzuale pentru microîntreprinderi sau pentru îmbunătățirea condițiilor de locuire. Alte 23% din IMF-uri intenționează să introducă un anumit produs verde în viitorul apropiat și 17% dintre ele nu intenționează să includă împrumuturi verzi în oferta lor.

Recuperarea post-COVID

În 2020, în ciuda pandemiei și carantinelor, volumul total al plăților anuale a crescut cu 6%, ajungând la 1,8 miliarde EUR. În 2021, plățile au crescut și mai mult, cu 11%, ajungând la 2,0 miliarde EUR. Creșterea din 2020 poate fi atribuită, în primul rând, celei mai mari bănci analizate. IFNB-urile și cooperativele de credit au redus de fapt plățile, iar ONG-urile le-au crescut doar marginal în 2020. În total, 62% din IMF-uri au scăzut volumul plăților în 2020, anul pandemic. IMF-urile est-europene și-au redus volumele de creditare cu 10% în 2020, în timp ce cele occidentale au crescut valoarea totală a plăților cu 15%.

¹ Au fost eliminate valorile din afara limitelor valorii medii +/- 3 abateri standard.

În timpul pandemiei, multe IMF s-au concentrat pe reprogramarea creditelor și comunicarea cu clienții despre noile condiții de rambursare. IMF-urile care au devenit parteneri de implementare pentru programele de finanțare guvernamentale și creditele pentru capital circulant acordate microîntreprinderilor au reușit să își mărească semnificativ volumele de creditare în timpul pandemiei. În 2021, anul de redresare, 71% dintre IMF-uri și-au mărit volumul de plăți, în principal în Europa de Est și dintre toate tipurile instituționale (cu excepția ONG-urilor).

With contribution
by EIF

EMN receives funding from the European Union within the framework of a partnership agreement to support EU-level networks active in the areas of social enterprise finance and microfinance (2022-2025).

EUROPEAN
MICROFINANCE
NETWORK

MICROFINANCE CENTRE